

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ในตำรา เห็นใหม่ พระกัศสปะ เวลาพระกัศสปะท่านเป็นพระอรหันต์ แล้วท่านถือธุดงค์วัตร เข้มงวดมาก จนเวลาสังฆาฏิ ถือผ้าสามผืนไง สังฆาฏินี้ปะด้วยเศษผ้าจหนามาก จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขอแลก ขอแลกนะกับพระกัศสปะ อายุเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อายุ ๘๐ เท่ากันแล้วถือธุดงค์วัตร เป็นพระอรหันต์แล้วก็ยังถือธุดงค์วัตรอยู่ ฉันทนในบาตร ไม่รับกิจนิมนต์ บิณฑบาต เป็นวัตร ไม่มีกิจนิมนต์จะบิณฑบาตทุกวัน บิณฑบาตตามมีตามได้

แล้วที่ว่าเวลาท่านเข้าสมาบัติ เห็นใหม่ ท่านคอยไปโปรดคนทุกข์คนเข็ญใจใจ ให้คนทุกข์คนเข็ญใจได้บุญกุศล เพราะออกจากสมาบัติ เพราะเข้าธุดงค์ตลอด นี้ธุดงค์อยู่ที่ธุดงค์วัตร ๑๓ ธุดงค์วัตร ๑๓ บิณฑบาตเป็นวัตร ฉันทนอาสนะเดียวเป็นวัตร ไม่รับภัตตามมา เห็นใหม่ นี่สิ่งที่ตามมารถอาหารตามมา ถ้ำภัตตามมา ถ้ำมาแล้วนี่ขาดธุดงค์ใจ

ขาดธุดงค์หมายถึงว่า พระจะนอนใจ พระจะอยู่ที่วัดแล้วก็ให้โยมเอาอาหารมาประเคนตลอด แต่ถ้าพูดถึงออกธุดงค์ออกบิณฑบาตนี้ มันมีการตรวจสอบกันไง ถ้าพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ โยมเขาจะเลื่อมใสมาก เพราะทุกคนว่าแห้ว ทุกคนต้องการที่พึ่งอาศัย จะหาที่พึ่งอาศัย จะเป็นอย่างนั้น จะตรวจสอบกัน แต่ถ้าพระปฏิบัติมันถึงเข้าหูเขาๆ ไม่สนใจ มันก็เป็นไปไม่ได้ เห็นใหม่ นี่การตรวจสอบเป็นแบบนี้

การตรวจสอบ ตรวจสอบว่าความเป็นไปไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานเห็นใหม่ มารมาคลใจ คลใจว่าให้ปรินิพพานเถิด เพราะมารไม่ต้องการให้คนเข้าใจในธรรม พระพุทธเจ้าบอก ว่า “เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ยังไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ ศาสนานี้ยังไม่มั่นคง เมื่อนั้นเราจะไม่นิพพาน”

ถึงวันมาฆบูชามารคลใจ มารมันเป็นความคิดอันหนึ่งที่มันคลใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ จนวันมาฆบูชาพระพุทธเจ้าปลงอายุสังขารไป “มารเอ๊ย ต่อจากนี้ไปอีก ๓ เดือนเราจะปรินิพพานเพราะบัดนี้...” เห็นใหม่ บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เวลาเรากล่าวแก้ เห็นใหม่ เวลาเขาว่าศาสนาเราผิดหรือถูกนี้ อันนี้เราสามารถแก้ได้ ถ้าเราแก้ได้ เราไม่ได้

ไปล้วงล้ำเขาเนี่ย เราแก้ของเราไง กล่าวแก้คำกล่าวจ้วงของลัทธิต่างๆ ศาสนายืนยงมาอย่างนั้น มันถึงยืนยงมาตลอด

แล้วธุดงค์วัตร เห็นไหม มันมีแต่ในตำรา หลวงปู่มั่น อาจารย์เล่าให้ฟังประจำ ว่าก่อนที่ท่านออกประพฤติปฏิบัติธุดงค์ไปนะ คนเห็นพระมันก็กลัวมากนะ เห็นมาห่มผ้าสีดำๆ กลัวว่าผีเฮี้ยนๆ กลัวว่าเป็นกระสือเป็นอะไร เขากลัวมาก เพราะมันมีเฉพาะในตำรา แล้วอาจารย์มหาบัวท่านอยู่กับหลวงปู่มั่นมา สิ่งนี้ท่านปฏิบัติมา อยู่ที่หนองผือ เห็นไหม ถือธุดงค์วัตรทั้งวัดเลย

แต่สุดท้ายแล้ว พอไปเพราะมันออกอยาก ถือธุดงค์วัตรในป่า ได้บิณฑบาตมามันมีแต่ข้าวไร แล้วถ้าบางวันมีโยมจากในเมืองเข้าไปนี่มันก็มีอาหารแปลกๆ เข้าไปที่จะไปต่อสู้อกับกิเลสพระ พระไม่เคยได้กินเลย คนเราไม่อดไม่อยากนะ ไม่ทุกข์ไม่ยาก คนเราคนนะเห็นอะไรผ่านมามันอยากมาก สิ่งที่ยากนี่กิเลส มันจะพุงมาก แต่ธุดงค์วัตรรับไม่ได้ สิ่งนี้รับไม่ได้ก็เป็นการต่อสู้อกับกิเลส เห็นไหม กิเลสในตัวมันต้องการเรียกร้องว่ามันก็สมบูรณ์ตามลัทธิ เราทำได้ เราไม่ได้ทุจริต

เขาถวายอาหารมาโดยธรรมไง แต่ในเมื่อโดยธรรมก็มักน้อยสันโดษ ธุดงค์วัตรคือไม่เอาสิ่งนั้นมาเพื่อจะต่อสู้อกับกิเลส ธุดงค์มันมีประโยชน์อย่างนั้น ประโยชน์ในการต่อสู้อกับกิเลส กิเลสเข้ามาจากภายในภายในมันเกิดขึ้นมา มันต้องการหนึ่ง แล้วมันอยากของมันตามอำนาจของมัน แล้วเขามาให้ตามความเป็นจริง เห็นไหม ถึงต้องว่าไม่รับภัตตามมาไง ให้บิณฑบาตเป็นวัตร แล้วใส่บาตรเป็นวัตร ถือเป็นธุดงค์ข้อหนึ่ง เริ่มจากวันนี้ไป

จากวันนี้วันเข้าพรรษานะ วันนี้ตักเข็น เดี่ยวตอนบ่ายพระจะปวารณาในพรรษา อิมสูมี อาวาส อิม เตมาลี วสุลี อุปมี จะไม่ เห็นไหม จะไม่ก้าวล่วงออกไป จากนี้ใน ๓ เดือนจะอยู่ในอาวาส ในอาวาส ในอาวาส ในวิหาร วิหารอะไรก็ได้แล้วแต่ใครจะอธิษฐานเอา สูงสุดนั้นนะ เห็นไหม เกมจะเริ่มตั้ง ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ๓ เดือนนี้พระจะเริ่มตั้งปฏิบัติ เห็นไหม ฟุตบอลเริ่มเป่านกหวีด เริ่มเกมไปจนจบเกมไป เรามีโอกาสขนาดนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเกมมันเริ่มต้นตั้งแต่วันนี้ เราพยายามนี้เราจะถือนธุดงค์ข้อไหน เราจะตั้งกติกาคืนมากับเรา จะไม่นอน จะเนตซ์ซิก จะทำอะไรก็ได้แล้วแต่ อยู่ในเรือนว่าง อยู่โคนไม้ แต่อยู่โคนไม้ พระพุทธเจ้าให้อยู่ได้ ๓ เดือน หน้าฝนนี้ไม่ให้อยู่ในโคนไม้ จำพรรษาในที่เรือนว่าง แต่ต้องมีที่มุงที่บังกันฝนได้ ไม่ให้ทำกินเลยไปไง ไม่ให้กินเลยจากโลกไป

มัจฉิมาปฏิปทา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าของทฤษฎีมัจฉิมาปฏิปทา เป็นผู้ที่เห็นความเป็นกลางจะบัญญัติวินัยให้เป็นอรรถกถาตามโยค เป็นไปไม่ได้ เห็นไหม ถึงบอกว่า ถึงจะอยู่โคนไม้ก็ให้อยู่ได้ใน ๘ เดือนในหน้าหนาวและในหน้าแล้ง แต่หน้าฝนต้องมีที่มุงที่บัง

ที่มุงที่บัง ถ้ามันไม่มีที่บังเป็นโอกาส อยู่ในโอกาสอยู่ในที่มุงที่บัง มันทำให้เราสะดวก เรากาวนาสะดวก สิ่งนี้เรากาวนาสะดวกมันเป็นไปได้ว่า สิ่งนี้มันจะเอื้อเข้ามา แล้วเราก็อธิษฐานขึ้นมาด้วยว่าเราจะตั้งกติกของเราขึ้นมาได้อย่างไร เหมือนกัน เห็นไหม ในศาสนาเรา ในเข้าพรรษาอดเหล้าเข้าพรรษาเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

อันนี้ก็เหมือนกัน พระเราต้องประพฤติปฏิบัติ เพราะผู้ที่พ้นไปแล้วจะเห็นคุณค่านะ วัตรปฏิบัติ ถ้ามีถนน มีเครื่องดำเนิน เห็นไหม สนามบิน ถ้าไม่มีสนามบินลงเครื่องบินจะลงที่ไหน วัตรปฏิบัติเป็นสนามบิน เป็นสนามที่ฝึกซ้อม เป็นออฟฟิศของคนทำงาน เห็นไหม พระเราก็เหมือนกัน แล้ว ๓ เดือนพยายามจะทำงานขึ้นมา จะให้เราหนีพ้นจากกิเลสได้ใน ๓ เดือน พระจักขุบาลอธิษฐานตั้งแต่วันนี้ จะไม่นอน ๓ เดือนพอถึงกลางพรรษาปลายพรรษามานี้โรคตาเกิดขึ้นมา หมอบอกว่าถ้าไม่นอนจะต้องตาบอด ตาบอดก็ยอม สู้ขนาดนั้น เวลาถึงออกพรรษา ตาบอดด้วย กิเลสขาดออกไปจากใจด้วย มีคบบอดแต่ภายนอก แต่ภายในสว่างไสว แล้วท่านก็อยู่ในวิหารธรรมตลอดมา

นี่คนที่ประพฤติปฏิบัติมันจะมีสิ่งนี้มาล่อมาลวง มันมาล่อเรา ถ้าเราออกไปเราจะเป็นไป มันจึงต้องขัดเกลา มันถึงต้องมีธุดงค์วัตร พระธุดงค์คือธุดงค์ ๑๓ ข้อ นี่ตั้งแต่ถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตร ถือผ้าสามผืนเป็นวัตร ผ้าบังสุกุล เห็นไหม เก็บเอา หลวงปู่มั่นทำได้ข้อนี้ น้อยของค์มากที่ทำได้ข้อนี้ คือว่าไม่รับผ้าที่โยมถวาย คหบดีจิวจะไม่รับเลย แล้วเก็บเอาตามมีตามเกิด เก็บเอาตามป่าช้า เก็บเอาตามนั้น แล้วส่วนใหญ่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะได้งูแ่่ง แ่่งสาถึ นี่งูแ่่ง เวลาตัดจิวรมาจะมีตราแ่่งอยู่เลยนะ ตรานี้ยังอยู่เลย

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ขัดเกลากิเลส เมื่อก่อนธุดงค์ทุกอย่างไม่ให้รับคหบดีจิว ไม่ให้รับของที่เขาเอามาถวาย ก็เลยไปเอากะโหลกศีรษะของศพมาเป็นบาตร จนเขาตกใจพระพุทธเจ้าก็ห้าม สิ่งใดที่ทำแล้วเกินเลยพระพุทธเจ้าห้าม พระพุทธเจ้าไม่ให้ทำอรรถกถาตามโยคหรือ ไม่ให้ทรมาณตนโดยเปล่าประโยชน์

ทรมาณตนมันเท่ากับทรมาณกิเลส กิเลสมันอยู่กับเรา ความรู้สึกว่าเป็นเรา ความรู้สึกว่าเป็นเราอันนี้เป็นกิเลส เราจะต้องทรมาณอันนี้ แล้วเราจะเอาเครื่องดำเนินมาจากไหน มัจฉิมาปฏิปทาความเป็นกลางเป็นกลางได้อย่างไร วัตรปฏิบัติมันจะตรวจสอบไง ตรวจสอบว่าอันนี้ตรงไหม อันนี้มันตรงไหม มันจะขัด

ใจเราไปตลอดนะ วัตรปฏิบัติจะขัดไปตลอดนะ จะไม่ฟังสงฆ์ว่านี่อย่างที่ว่าความสะอาดสบายมันเป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมดเลย ความที่ว่าต้องขัดเกลาคตน ต้องตัดแปลงตน มันจะมีความตัดแปลงตน มันไม่สะอาด ไม่สบาย ความว่าไม่สะอาดไม่สบายนะมันจำกัดกิเลส เห็นไหม มันต้องเป็นอย่างนั้นมา เราจะเอาราบรื่น เอาสะอาดสบายตลอดไป มันเป็นไปได้หรือไม่ได้หรือ ความสะอาดสบายนะ

สรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจัง ดูอย่างโลกทางตะวันตกเขา เขาต้องพยายามมีความสะอาดสบาย เห็นไหม พลังงานต้องใช้ทั้งหมด แล้วมันต้องมีวันหมดใจ มันเป็นไปได้หรือไม่ได้หรือ เกิดมีวิกฤติขึ้นมา คนดำรงชีวิตอยู่ได้คือพระ พระนี้อยู่ได้ก่อนญาติโยมนะ ผู้เป็นพระจะดำรงชีวิตได้มากกว่า จะทนได้มากกว่า จะมีโอกาสพ้นภัยได้มากกว่า เพราะอะไร เพราะอดอาหารขนาดไหนก็ไม่ตายหรือ เพราะมีการฝึกฝนมา ผู้มีศีล ผู้มีการประพฤติปฏิบัติ มันมีความอึดใจมีความพอใจ มันจะดำรงชีวิตต่อไปได้

ถ้าถึงคราววิกฤติขึ้นมา เราฝึกไว้ตั้งแต่ตอนนี้ การเดินจงกรม เดินจงกรมเท่ากับบริหารร่างกายไปในตัว แล้วถ้าจิตมันสงบขึ้นมา การเดินจงกรมอันสงฆ์ของมันคือว่าร่างกายแข็งแรงหนึ่ง เวลาเราทำงานขึ้นมามันร่างกายแข็งแรง หัวใจมันสงบตัวเข้ามาได้

ถึงว่าวันนี้เป็นวันเริ่มต้นของเกม เกมต่อสู้กับกิเลส เห็นไหม เกมต่อสู้กับกิเลส เราตัดแปลงตน แต่ตามประเพณี อดเหล้า อดบุหรี่ เข้าพรรษานั้นเขาเป็นประเพณี ออกพรรษาแล้วเขาก็ไปเสพอย่างเก่า แต่เราถ้ามันละได้ มันควรละสิ่งนี้ละออกไปตลอดไป แล้วถ้าเกิดเราตัดแปลงเข้ามา เราตัดแปลงกิเลส เห็นไหม เราเข้าไปต่อสู้กับกิเลส กิเลสนี้เป็นนามธรรม ไม่มีวัตรปฏิบัติ ไม่มีอะไรไปขัดเกลามันไปขัดใจมันจะไม่เห็นมันหรือ มันเป็นเรา เราเป็นมัน แล้วมันก็ร้อนไหลไปตามความพอใจ แต่ถ้ามีวัตรปฏิบัติเข้ามาขัดเกลามัน เห็นไหม มันจะเริ่มว่าไม่สะอาด ไม่สบาย ไม่พอใจ มันจะขัดใจตัวเอง นั่นนะเราจะขัดกิเลสไปตลอด แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เราทำตัวสิ่งนี้ขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์กับเรานะ เป็นประโยชน์กับเรา เพราะว่าอะไร เพราะสิ่งนี้มันจะเข้าถึงธรรม

สิ่งที่เข้าถึงธรรม ธรรมนี้เป็นสิ่งที่ละเอียดลึกซึ้งมาก ลึกซึ่งจริงๆ เพราะลึกแสนลึก กว้างแสนกว้าง เพราะเป็นเรื่องความคิดของใจ มันไม่มีขอบเขต ความคิดของเราจินตนาการได้ไม่มีขอบเขตเลย สิ่งที่ไม่มีความขอบเขตมันไปตามประสาของมันนะ แล้วเวลาอยู่คนเดียว เวลาที่ว่าอยู่กับหมู่เพื่อนมันก็มีปัญหา ต้องอยู่คนเดียว อยู่คนเดียวก็ไปคิดอยู่คนเดียว ความคิดของเราอยู่คนเดียวต้องระวังความคิด ความคิดของเรามันจะเผาเรา

เริ่มต้นตั้งแต่ออกบวชออกประพฤติปฏิบัติ ทุกคนมีเป้าหมาย ทุกคนอยากจะถึงฝั่ง จะไปให้ถึงให้ได้ แต่พอเวลาทำไปๆ มันก็ท้อถอย มันก็เป็นไปไม่ได้ สุดท้ายแล้วก็ล้ม ล้ม เห็นใหม่ แต่ถ้ามีสัปบายะมีหมู่คณะดีจะชักนำกันไป ชักนำกันพยายามดึงเข้ามา คบเพื่อนดีใจ คบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเพื่อนดีที่สุด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะชี้ทางให้ปลอดภัย จะชี้เราให้ปลอดภัยจากทุกข์ได้

แต่ถ้าเราคบ เห็นใหม่ คบเพื่อนไม่คินะมันจะพาไปทางโลก เป็นไปเรื่องของโลก อยู่กับโลกเขา ถึงจะดีก็ดีของกิเลส ดีของโลกเขา ไม่มีเรื่องของศาสนามาขัดเกลา ไม่มีธรรมเข้ามาขัดเกลา ธรรมไม่มีใครรู้ได้ ไม่มีใครรู้ได้เลย เว้นไว้แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติเข้าไป มันจะเกิดภวามยปัญญาเข้ามาชำระกิเลส อันนี้เป็นสุดยอดของศาสนานะ เพราะมันมี เห็นใหม่

สุดมยปัญญา การศึกษาเล่าเรียนมันมีมาโดยดั้งเดิม ศึกษาจากปากต่อปาก ศึกษาจากตำรา วิชาการ เห็นใหม่ จินตนาการนี้เราจินตนาการได้หมด ทุกคนมีโอกาสเลย แต่ภวามยปัญญาไม่เคยเกิด ถ้าใครเคยเกิดมรรคสามัคคินั้นต้องเป็นพระโศคาบัน พระโศคาบัน พระสกิทากา พระอนาคาจะเห็นเรื่องของภวามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากภวานาล้วนๆ นี้ ปัญญาอย่างนี้ในทางวิทยาศาสตร์ไม่มี ในโลกนี้ไม่มี ในสามโลกธาตุนี้ไม่มี แต่ถ้าผู้ที่เห็นอย่างนี้แล้วจะพ้นเป็นพระโศคาบัน เป็นพระสกิทากา พระอนาคาอย่างนี้ขึ้นมา แล้วอยู่ที่ไหน อยู่ในศาสนาพุทธ อยู่ในปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้เรา เราจะเข้าถึงสิ่งนี้ไง ถ้าเราเข้าถึงสิ่งนี้ มันปฏิบัติทาเครื่องดำเนิน เห็นใหม่ มรรคปฏิบัติ วัตรปฏิบัติ เครื่องดำเนินถึงซึ่งเรื่องของใจ เรื่องชำระกิเลสได้ ถึงเรื่องนี้ประเสริฐมาก เรื่องของใจนะ

ใจมีกับทุกคน เกิดมาถ้าจิตปฏิสนธิขึ้นมาในไข่ของมารดา กับในเชื้อของพ่อ พร้อมกับกรรมของเรา กรรมบala นซ์กันพ่อแม่ลูกที่มาปฏิสนธิกัน เวลาพ่อแม่เจริญรุ่งเรือง ลูกเกิดมาจะมีความสุขสบายมาก พ่อแม่ถึงคราวอืดคัดขัดสน ลูกมาเกิดลูกคนนั้นจะไม่มีความสะดวกสบายตามแต่กรรมของเขา คูสืพ่อแม่คนเดียวกัน ลูกเกิดขึ้นมาแต่ละคนยังไม่เท่ากัน เพราะอะไร เพราะกรรมของจิตปฏิสนธิดวงนั้น ปฏิสนธิขึ้นมาแล้วเกิดมาเป็นเรา นี่จิตใจที่ปฏิสนธิขึ้นมา สนธิขึ้นมาในครรภ์ แล้วก็เกิดมาเป็นเรา แล้วก็มิเรา แล้วก็มิโอกาสตั้งแต่เกิดขึ้นมาจนตาย

กับสมมุติขึ้นมาว่าเข้าพรรษา เห็นใหม่ เป็นวินัยเป็นข้อปฏิบัติ ๓ เดือนก็โอกาสของเรา นี่อันนี้มันจะพาให้เรามีความสุขได้ ศาสนาสอนเข้ามาตรงนี้ อย่างอื่นเป็นเครื่องอยู่อาศัย ปัจจัยสี่เรื่องของโลก ปัจจัยสี่ เห็นใหม่ นี่ทุกอย่างอาศัยกันชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น จำเป็นใหม่ จำเป็น พระพุทธเจ้าบอกว่าปัจจัยสี่นี้ขาด

ไม่ได้ การดำรงชีวิตจำเป็น เราต้องแสวงหา งานของเราแสวงหามาเพื่อการดำรงชีวิตแต่ไม่เป็นเหยื่อของมัน ไม่เป็นต้นหาความทะยานอยาก ต้องแสวงหาจนถึงกับว่าเราต้องคืนรณจนซัดอกซัดใจจนทุกข์ใจในหัวใจนั้นคือกิเลส หน้าที่การงานในการแสวงหา นั้นไม่ใช่กิเลส นั้นหน้าที่การงานของมนุษย์

มรรค ความเพียรชอบ งานชอบ นี้มรรคมีอยู่แล้ว แต่ถ้าต้นหาความทะยานอยากคืนรณออกไป นั่นคือกิเลส นี่เอาอันนี้เข้ามาพิจารณาของเราขึ้นมา แล้วจะย้อนกลับเข้ามาถึงใจ ถึงวันนี้วันปวารณาเข้าพรรษา ใครจะเริ่มปวารณาอย่างไรนะ เกมจะเริ่มตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนวันออกพรรษาแล้วก็หมดเวลา ปีหน้าก็เอากันใหม่ เอวัง